

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на икономиката и енергетиката

Изх. № 03-00-230Дата 10.03. 2014 г.

ДО

Г-Н АЛИОСМАН ИМАМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА И ТУРИЗЪМ
ПРИ 42-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Пл. „Княз Александър I“ №1

На Ваш № кип 453-01-7/ 25.02.2014 г.Към наш № 02-00-25/ 25.02.2014 г.

ОТНОСНО: Становище по проекторешение на Народното събрание за прекратяване на действащите концесионни договори за добив на злато, ценни и редки метали № 454-02-31, внесено от н. п. Волен Сидеров и група народни представители на 20.02.2014 г

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИМАМОВ,

Във връзка с внесен за разглеждане и приемане в Народното събрание проект на решение за прекратяване на действащите концесионни договори за добив на злато, ценни и редки метали № 454-02-31, и поискано от министъра на икономиката

и енергетиката становище по проекта и мотивите към него, изразявам следната позиция:

Предложеният проект на решение предвижда:

- прекратяване на действащите концесионни договори за добив на злато, ценни и редки метали;
- изготвяне на стратегия за развитието на отрасъла;
- изготвяне на проекти на документи за изменение и допълнение на действащата законово и подзаконова нормативна уредба.

В мотивите към проекторешението се твърди, че:

- съществуват тежки проблеми по отношение добива на злато, ценни и редки метали в страната;
- не е известно кои са собствениците на дружествата-концесионери, които работят в бранша, те са изключително чуждестранни;
- не съществува никакъв контрол по отношение на добитите количества злато, ценни и редки метали;
- концесионерите работят при условията на тежки и системни нарушения на екологичното законодателство и застрашават околната среда;
- доходите, които реализира държавата са символични, постъпленията в държавната хазна от данъци, такси и други задължения на концесионерите, свързани с изискванията на българските закони са неясни, отрасълът се намира в сферата на сивата икономика;
- липсва ясна и адекватна нормативна уредба, която да регламентира отрасъла, необходимо е да се разработи и предложи такава, като преди това трябва да се спре дейността на сега действащите концесионери и да се изготви стратегия за развитието на отрасъла;
- добивът на злато, ценни и редки метали може да се превърне в мотор за излизане от икономическата криза.

На първо място, е необходимо да се посочи, че с приемане на проекта на решение ще засегнат пряко:

- действащи концесии за добив на **злато** – действащите концесионни договори, в изпълнение на които се добива злато са:
 - за находище „Асарел“ с концесионер „Асарел – Медет“ АД, гр. **Панагюрище**;
 - за находище „Челопеч“ с концесионер „Дънди Прешъс Металс Челопеч“ ЕАД, с. **Челопеч**;

- за находище „Елаците“ с концесионер „Елаците – Мед“ АД, с. Мирково;
- за находище „Чала“ с концесионер „Горубсо – Кърджали“ АД, гр. Кърджали;
- за находище „Асарел“, участък „Запад“ с концесионер „Асарел – Медет“ АД, гр. Панагюрище, което все още не е въведено в експлоатация;
- за находище „Хан Крум“, участъци „Ада тепе“, „Къпел“, „Къклица“, „Скалак“, „Зона Синап“ и „Сърнак“ с концесионер „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД, което все още не е въведено в експлоатация;
- действащи концесии за добив на ценни метали – Законът за подземните богатства (ЗПБ) не борави с понятието „ценни метали“. Съгласно използваната в практиката терминология ценните метали са злато, **сребро**, платина, рутений, родий, паладий, осмий, иридий, а в миналото като такъв метал се е считал и алуминият. В България се осъществява добив единствено на злато и сребро от изброените, като действащите концесионни договори, в изпълнение на които се добива сребро са:
 - за находище „Челопеч“ с концесионер „Дънди Прешъс Металс Челопеч“ ЕАД, с. Челопеч;
 - за находище „Елаците“ с концесионер „Елаците – Мед“ АД, с. Мирково;
 - за находище „Мързян“, участък „Мързян-Север“ с концесионер „Минстрой Холдинг“ АД, гр. София;
 - за находище „Андрю-Шумачевски дол“ с концесионер „Минстрой Холдинг“ АД, гр. София;
 - за находище „Гюдюрска“, участък „Южна Петровица“ с концесионер „Минстрой Холдинг“ АД, гр. София;
 - за находище „Джурково“ с концесионер „Лъки Инвест“ АД, гр. Лъки;
 - за находище „Върба-Батанци“ с концесионер „Върба-Батанци“ АД, гр. Златоград;
 - за находище „Хан Крум“, участъци „Ада тепе“, „Къпел“, „Къклица“, „Скалак“, „Зона Синап“ и „Сърнак“ с концесионер „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД, което все още не е въведено в експлоатация.
- действащите концесии за добив на редки метали – ЗПБ не борави с понятието „редки метали“. Съгласно използваната в практиката

терминология редките метали са скандий, итрий, лантан, церий, празеодим, неодим, прометий, самарий, европий, гадолиний, тербий, диспросий, холмий, ербий, тулий, итербий и лутеций, каквито не се добиват в България.

С приемането на предложеното решение ще се прекратят общо 11 сключени концесионни договора за добив на метални полезни изкопаеми, включително злато и сребро, от общо близо 500-те действащи договора за добив на подземни богатства. Страна по тези договори е държавата като концедент, която е в позиция на равнопоставеност с другата(ите) страна(и) по договорите, и не би следвало да употребява своите властническите правомощия за едностранно изменение или прекратяване на сключените от нея договори (по арг. от Решение № 7 от 10 април 2001 г. по к.д. № 1 от 2001 г.). Предвид това може да се стигне до правни спорове между концедента и концесионерите по прекратените договори и задължение за държавата да заплаща обезщетения за вредите от предсрочното прекратяване, които ще са в значителни размери с оглед на големия размер на необходимите за развитието на такива производства инвестиции и оперативни разходи.

С прекратяването на концесионните договори държавата ще наруши поетите от нея ангажименти не само по тези концесионни договори, а и по договорите за приватизация, към които те имат акцесорен характер (за които е приложимо) и ще трябва да понесе последиците от нарушаването и на приватизационните договори.

Прекратяването на 11-те договора ще постави и редица други въпроси, свързани с управлението на находищата и прилежащата инфраструктура след прекратяването, финансирането на това управление и т. н., докато се изготвят анализи, приемат стратегии и се извършат необходимите законодателни промени във връзка с тях, ако и доколкото се налагат, както и провеждане на уредените нови процедури във връзка с добива на подземни богатства от засегнатите с решението находища.

Всичко това налага преди да се пристъпи към конкретни действия за прекратяване на концесионни договори да се извърши сериозен секторен, исторически, сравнителноправен, икономически, екологичен, социален и т.н. анализ, да се приеме стратегията, предвидена в чл. 7, ал. 1 от ЗПБ, и във връзка с направените изводи и поставените цели да се извършат съответните нормативни промени, като внимателно се прецизира доколко новите правила и разпоредби могат и следва да се отразяват на вече сключените концесионни договори, за да не бъде въввлечена страната ни в съдебни, арбитражни и други спорове и да се създаде имидж на България като страна с нестабилно законодателство и правен ред, несигурност на инвестициите и враждебност на институциите, което ще предпостави

отлив на инвестиции в страната от български и чуждестранни инвеститори. Откликът на едно такова прибързано решение може да излезе извън рамките на минно-добивния бранш и да засегне и други индустрии. Това не само няма да помогне на страната да излезе от икономическата криза, но е възможно и да задълбочи икономическите и социални проблеми. Не може да се пренебрегва фактът, че икономическата криза засяга страни с много по-високи икономически показатели от България, тя не е явление, засягащо единствено и само нашата страна, и справянето със ситуацията ще се случи в контекста на процесите, протичащи и извън страната. С оглед на това, едно решение за прекратяване на 11 концесии едва ли ще постигне толкова мащабен ефект, колкото се твърди в мотивите към проекторешението.

Изложеното тук не означава, че не споделям мнението, че е необходим анализ и ревизия на условията, при които се предоставят концесии за добив на подземни богатства. Методиките, по които се формира дължимото концесионно плащане, са изготвени при различни социално-икономически условия от настоящите. Задължително е да се извърши оценка на обстоятелствата, при които днес работят концесионерите и условията да се съобразят с това. Задължително е също освен анализ на настоящата обстановка, да се възложи изготвянето на прогноза и за един по-продължителен период напред с оглед продължителността на концесионните правоотношения, така че след десет години да не са налага отново да се правят анализи, стратегии и законодателни реформи.

Измененията обаче не следва да засягат вече придобити права без да е проведен диалог с инвеститорите. Нито следва да се случват без да е налице един широк, ако е необходимо и по-продължителен, обществен дебат за бъдещето на индустрията.

От друга страна, позицията ми на подкрепа на един обстоен анализ на сектора и извършване на реформа, доколкото се потвърди, че такава е необходима, не бива да се приема като съгласие с твърдението в мотивите към проекторешението, че „съществуват тежки проблеми по отношение на добива на злато, ценни и редки метали в страната“.

Във връзка с осъществявания контрол от страна на Министерство на икономиката и енергетиката върху дейността на концесионерите на находища на метални полезни изкопаеми, следва да се отбележи, че именно тази група концесионери са най-стриктни в изпълнението на поетите от тях задължения с концесионните договори и в спазването на действащото в страната законодателство. Тази група концесионери формират и най-голям относителен дял в приходите от концесионни плащания за добив на подземни богатства. За последните пет години (2009-2013 г.) за добитите метали по 11-те предложени за прекратяване концесии са постъпили концесионни плащания в размер на 125 331 723,79 лв., като само от

находища „Асарел“, „Елаците“, „Челопеч“ и „Чала“ постъпленията са в размер на 124 141 298,92 лв. без начислен ДДС. Данни за размера на внесения корпоративен данък, ДДС и други може да се получи с точност от приходната администрация, като докато не се анализират конкретните цифри е неприемливо да се твърди, че секторът оперира в сферата на сивата икономика.

Неточно е и твърдението, че не са известни собствениците на дружествата концесионери. Всички дружества, концесионери по гореизброените 11 договора за добив на метални полезни изкопаеми, са регистрирани съгласно българското законодателство търговски дружества и информация за актуалното им състояние може да се получи от Търговския регистър на Агенция по вписванията. Дружествата „Асарел – Медет“ АД, „Елаците Мед“ АД, „Горубсо-Кърджали“ АД, „Минстрой Холдинг“ АД, „Лъки Инвест“ АД и „Върба – Батанци“ АД са акционерни дружества с емитирани поименни акции, като съгласно чл. 179 от Търговския закон са длъжни да водят книга за акционерите, от която компетентните органи могат да получат информация за собствеността на акциите от капитала на дружествата. Собствеността на дружествата „Дънди Прешъс Метлас Челопеч“ ЕАД и „Дънди Прешъс Метлас Крумовград“ ЕАД е видна при справка по партидата на дружествата в търговския регистър като капиталът им е собственост на регистрирани в Холандия дружества от групата „Дънди Прешъс“. Само по себе си обстоятелството, че капиталът на едно или друго дружество-концесионер е чуждестранен, изтъкнато като мотив за прекратяването на концесиите, е напълно неприемливо, тъй като е в разрез с усилията на правителството, насочени към утвърждаване на България като локация с привлекателна инвестиционна среда както за български, така и за чуждестранни инвестиции. Още повече, че България е страна по редица международни договори, в които са залегнали принципи за насърчаване и защита на инвестициите и с дискриминативно отношение към чуждестранните инвестиции ще сме в нарушение на поети вече международни задължения, което ще влече съответните последици за страната и ще се отрази не само на развитието на сектора, свързан с добив на ценни метали, но и на икономиката ни като цяло.

Въпреки че сме си поставили за цел да подобрим контрола върху изпълнението на сключените концесионни договори и за спазване на действащото законодателство от страна на концесионерите, и най-вече с оглед подобряване взаимодействието и комуникацията между отделните контролни органи, не мога да приема, че не „съществува какъвто и да е контрол по отношение на добитите количества злато, ценни и редки метали“.

Действащото законодателство дава възможност за осъществяване на ефективен контрол върху дейностите по добив на подземни богатства. Правоприлагането до момента показва, че проблемите идват от неуредения ред за

комуникация, сътрудничество и взаимодействие между отделните контролни органи, като с приетата наскоро Наредба за изискванията към обхвата и съдържанието на работните проекти за търсене и проучване или за проучване, добив и първична преработка на подземни богатства, за ликвидация и/или консервация на геологопроучвателните и на миннодобивните обекти и за рекултивация на засегнатите земи и за условията и реда за тяхното съгласуване и предстоящото издаване и приемане и на специална наредба за осъществяване на контрола по ЗПБ усилено работим за усъвършенстване на нормативната база в този аспект.

Понастоящем контрол върху дейността на концесионерите се осъществява от администрацията на министъра на икономиката и енергетиката съобразно правомощията му по ЗПБ. Контрол се осъществява и върху съхранението и предоставянето на геоложка информация, получена в процеса на добив и допроучване в границите на находищата, на управлението на минните отпадъци, като предстои режимът да бъде изцяло синхронизиран с европейското законодателство и по-специално Директива 2006/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии. Текущ контрол чрез периодични проверки на място и по документи се упражнява и за изпълнението на задълженията на концесионерите, като резултатите се докладват пред междуведомствени комисии за контрол, в чийто състав са включени не само експерти от Министерство на икономиката и енергетиката, а също така и от Министерство на финансите и администрацията на Министерския съвет. Чрез процедурата по съгласуване на работни проекти се упражнява контрол върху съдържанието им, избраната технология, предвидените мерки и т. н. Чрез проверките на място се извършва контрол върху изпълнението на съгласуваните проекти. При осъществяването на тази доста мащабна дейност стриктно се спазват както изискванията на ЗПБ, така и тези на Закона за концесиите и Правилника за прилагането му.

Контрол във връзка с опазване на околната среда се осъществява от компетентните органи по Закона за опазване на околната среда, Закона за водите, Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове.

Съгласно Закона за опазване на земеделските земи и Закона за горите се осъществява контрол за спазване предназначението и върху ползването на земеделските земи и земите от горския фонд. Министерство на културата осъществява контрол за опазване на недвижимите културни ценности, доколкото такива попадат в концесионната площ на предоставени на концесия находища, а министърът на труда и социалната политика чрез своите структури контролира спазването на трудовото законодателство и осигуряването на безопасни и

здравословни условия на труд. Осъществява се контрол за спазване изискванията за безопасност на населението съгласно Закона за защита при бедствия. Национална агенция за приходите осъществява контрол в рамките на своите правомощия.

Нито една сфера от дейността на концесионерите не е останала без правна регулация и съответния административен контрол за спазването на изискванията на закона. Проблемът, чието решение се търси е необходимостта от подобряване на взаимодействието между отделните контролни органи с цел формиране на една цялостна картина за концесиите, концесионерите и изпълнението на концесионните договори и изискванията на законодателството.

Контрол се осъществява и върху метално съдържание в добиваната руда. В резултат на проведена процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Извършване от акредитирана лаборатория на количествен анализ на контролни проби за определяне на съдържанията на металите в тях“ на 04.04.2013 г. е сключен договор № 293 с акредитирана лаборатория „Евротест-Контрол“ ЕАД, гр. София, която е извършила контролно опробване и анализи на проби от находища на метални полезни изкопаеми, в т.ч. и на проби от осем находища от единадесетте, за които се предлага да бъдат прекратени предоставените концесии, като контрол на металното съдържание в рудата не е осъществен за другите три („Асарел“, участък „Запад“, „Хан Крум“ и „Върба-Батанци“), предвид, че към онзи момент не са били въведени в експлоатация). Резултатите от извършените анализи са предоставени в Министерство на икономиката и енергетиката, придружени с доклад, съдържащ описание на мястото, количеството, метода на вземане на пробите, проведените химични изпитвания, статистическа обработка и др. В заключението на доклада е посочено, че с оглед на извършената статистическа обработка на резултатите в нито една от концесионните площи няма резултати със статически значими разлики. Посочено е също, че процесите на вземане на проби, тяхната обработка и анализиране в „Асарел Медет“ АД е в съответствие със съвременните европейски стандарти. Във всички точки на извършения контрол е демонстрирано високо ниво на професионализъм, съвременна апаратура и използване на хармонизирани стандартни методики. Дейностите по опробване, пробоподготовка и изпитване в „Елаците Мед“ АД напълно съответстват на изискванията на стандартите. Единствено лабораториите на „Минстрой Холдинг“ АД използват стара и амортизирана техника за подготовка и анализ на пробите, което води до по-голяма неопределеност (грешка) при анализите, въпреки това резултатите, получени при анализ на сертифицирани сравнителни материали, са близки или в границите на сертифицираните стойности за изпитваните елементи. Такъв контрол ще продължи да се възлага и в бъдеще, като се планира да се увеличи броя на контролната извадка с цел още по-представителна оценка.

По изложените твърдения за тежки и системни нарушения на екологичното и трудовото законодателство, които са достатъчно основание за прекратяване на концесионните договори, следва да се подчертае, че има правен механизъм за прекратяване на концесионни договори в такива хипотези. Съгласно чл. 90, ал. 2 от ЗПБ министърът на околната среда и водите осъществява контрол върху дейностите по предоставени концесии за добив при условията на глава девета от Закона за опазване на околната среда. По аргумент от чл. 96, ал. 2 от Закона за подземните богатства и съгласно общите разпоредби на трудовото законодателство министърът на труда и социалната политика осъществява контрол за спазване изискванията за техническата безопасност, безопасността и здравето на работещите. Когато са констатирани нарушения, на основание чл. 91, т. 3 от ЗПБ посочените контролни органи могат да поискат от министъра на икономиката и енергетиката да спре дейностите по добив по чл. 68 от ЗПБ, а впоследствие и да го прекрати при наличие на предпоставките по чл. 69, ал. 1, т. 1 от ЗПБ. До момента не съм уведомен от друг контролен орган за „тежки и системни нарушения на екологичното и трудовото законодателство“, нито е постъпвало искане за спиране действието на концесиите във връзка с такива нарушения. Както беше отбелязано по-горе, се полагат усилия за подобряване комуникацията и сътрудничеството между контролните органи и, ако в резултат на това, се получи информация, че концесионерите не спазват действащото законодателство, ще се пристъпи към спиране и прекратяване на концесиите съгласно разпоредбите на ЗПБ.

Считам, че по този аргумент на вносителите е необходимо да се вземе становище и от Министерство на околната среда и водите и Министерство на труда и социалната политика.

В обобщение на изложеното, не подкрепям направеното предложение за прекратяване на концесионните договори, в изпълнение на които на територията на страната се добива злато и сребро. Изцяло подкрепям идеята целият добивен сектор да се подложи на задълбочен исторически, сравнителноправен, икономически, социален и екологичен анализ с цел оформяне на цялостна визия за състоянието и бъдещото развитие на индустрията, които да залегнат в един основополагащ стратегически документ. Подкрепям предложението да се приеме стратегия за управлението на подземните богатства, която да се подложи на широко обществено обсъждане и едва след това да се направят необходимите изменения и допълнения в законодателството и да се проведат необходимите реформи, доколкото са необходими. Считам, че този процес трябва да обхване не само концесиите за добив на злато и сребро, но изцяло дейностите по търсене, проучване, добив и първична преработка на подземни богатства. В случай че се прецени, че е необходимо да се внесе промяна в съществуващите вече концесионни и други правоотношения по

повод подземните богатства в страната, позицията ми е, че това трябва да стане в условията на прозрачност и диалог с титулярите на вече предоставени права, за да не се допусне държавата едностранно да променя вече възникнали граждански и търговски отношения в разрез с конституционните принципи за свободна стопанска инициатива и с основите на правовия ред в една правова държава.

С уважение,

ДРАГОМИР СТОЙНЕВ

Министър на икономиката и енергетиката

